
“ØV, Else!!

LULAB

**vidensdelings- og
sparringsdag**

22/11 2019, LULAB-arbejdsgruppen - AMKV

ØV, ELSE!

Øvelse almindidaktisk betragtet

”At øve sig har ikke en særlig høj status i den didaktiske og pædagogiske diskurs. Man taler hellere om nysgerrighed, flow, motivation, kreativitet end om at fejle, gentage igen og igen og om at øve, øve og atter øve. ... At øve har ikke status af undervisning, og man skal lede længe for at finde noget om emnet i metodiske eller didaktiske fag- og lærebøger.” (Oettingen, 2016, p. 107)

Øvelse består af negative erfaringer

Anstrengelser, fejl og skuffelser...☹️

Man kan være flov og skamme sig

- kan være en hindring for øvelsen
- kan være en drivkraft

Øvelsesbegrebet tæt knyttet til det at lære (man øver sig fx ikke på at vokse).

Øvelse er sjældent en fornøjelse i sig selv, men de fejl, man begår under øvelsesprocessen, giver nogle værdifulde personlige erfaringer, der bringer en videre ☺️.

Brinkmann, M.
(2012):

**Pädagogische Übung:
Praxis und Theorie
einer elementaren
Lernform**

Ferdinand Schöningh

Øvelsesopgaver er noget ydre, der kan have stærk indflydelse på noget indre

Styrings- og disciplineringsmiddel – som tvang til at gøre noget bestemt, følge rutiner og regler normalisere adfærd.

Er det – etisk set – de rigtige ting, man øver dig på?

Øvelse kan også tage form af magtudøvelse – at den, der øver sig på nogle færdigheder og med tiden mestrer dem, vil være i stand til at skabe indflydelse og kunne 'magte' en situation frem for at føle sig afmægtig (myndig-mægtiggørelse).

Øvelse kan tage form af magtudøvelse

Øvelse kan være opdragende

Øvelse er i det hele taget en vigtig del af opdragelsen og undervisningen.

Øvelser og øvelsesopgaver → ‘didaktisk teknologi’ hvor fremmedkontrol transformeres til selvkontrol

Vi viser med øvelser studerende/elever, hvad der er vigtigt og værdifuldt at øve sig på. – Hvilken intentionalitet er i spil?

Øvelse kan være drevet af det, man *ikke* ønsker at gøre eller ønsker at holde op med (dårlige vaner fx)

Aristoteles fremhævede betydningen af at øve sig for at leve 'det dydige liv':

"Dyderne vinder vi til ved at øve dem, ligeså de andre kunster. Thi det, som vi skal gøre, når vi har lært hvordan, det lærer vi, idet vi gør det. Som vi bliver bygmestre ved at bygge og kitharspillere ved at spille på kithar. Således ved at øve retfærd bliver vi retfærdige, og tugtige og kække ved gerninger, hvor vi tøjler os og viser mod." (Aristoteles, 1995: 32)

Øvelse er knyttet til koncentration, selvdisciplin og selvkontrol

- At give afkald
- Vedholdenhed

Kan føre til selvforglemmelse, flow – og opslugthed af selvforbedringer.

Øvelse kan tage form som afholdenhed og selvforglemmelse

Øvelse er en praksis

Indlejret i en social og kulturel praksis.

Med til at sætte normer for og forventninger til, hvad der skal øves i.

Hilbert Meyer (2005): 10 kendetegn for god undervisning

”Intelligent øvelse”:

- Når der øves hyppigt og i den rigtige rytme
- Når øvelsesopgaverne er formuleret, så de passer nøje til læringens niveau
- Når den studerende/eleven udvikler øvelseskompetence og bruger gode læringsstrategier
- Når underviser/lærer giver målrettet hjælp til øvelsen

‘Intelligent’ → Også et følelsesmæssigt niveau: Hvordan har jeg det med at øve mig? (Neg. erfa.)

Øvelse af færdigheder er som regel kendetegnet ved konkrete handlinger, hvori kroppen indgår.

Krop og sind skal ikke skilles ad.

Man kan dog øve sig 'i hovedet' – fx forestillinger om, hvordan man vil håndtere en given situation i fremtiden.

**Øvelse er ofte
kendetegnet ved
kropslige handlinger**

Øvelse er kendetegnet ved gentagelser

'Gentagelsens tidslighed' - gentagelsen er øvelsens grundform.

- Hvornår er det mest optimalt at øve sig?
- Hvor længe?
- Hvor ofte?

Øveprocessen er udstrakt i tid – i gentagelsen gentages noget forskelligt, selv om det er det samme ("det ulige i ligheden")

Øvelsen udtrykker en form for selvrefleksivitet: Det "øvende system" forandrer selvvirksomt sig selv (→ iterationer).

Tre elementer i en øvelsesbaseret undervisning:

Indøvelse – individuel tilegnelse af færdigheder som indre, bevidsthedsmæssige processer

Udøvelse – ydre, synlig del af øvelsen / at praktisere, mestre, gøre (det, en anden kan se)

Omøvelse – hvor én måde at øve sig på (øvestrategi) erstattes af eller udvides med en anden måde at øve sig eller indøve noget på. Et brud på den gentagne handling.

Øvelse er både indøvelse, udøvelse og omøvelse

Øvelse er begyndelse og slutning på læring

Øvelse forekommer oftest i slutningen af en læreproces (sekundær læreproces).

Brinkmann: Øvelse er også en begyndelse (jf. negative erfaringer) – der er brug for øvelse der, hvor man møder modstand (negationen).

Sigter mod mestring. - Er der altid overensstemmelse mellem det, man kan, og det man tror, man (ikke) kan?

Sagsforholdet: Hvad kan/skal øves?

At skrive, regne, kunne tabeller og tyske verber, slå vejrmøller, at deltage i diskussioner, give kritik, modtage kritik, bidrage til fællesskaber, undervise, vejlede osv. osv.

”At øvelse retter sig mod en kunnen og færdighed betyder ikke, at den er helt løsrevet fra viden og holdninger. Tværtimod vil ens viden, færdigheder og holdninger gribe ind i hinanden.” (Brinkmann, 2011, p. 140)

Kant beskriver dømmekraften som det at kunne indordne *det konkrete*, man erfarer, under *almengyldige principper*.

”At kunne dømme og bedømme kan ikke læres i teorien og heller ikke i praksis, men må øves i et samspil” (Oettingen, 2016, p. 109).

At øve sig er at befinde sig i en mellemposition – mellem den direkte anvendelse af viden eller færdigheder og refleksionen over denne viden og færdighed (Prange, 1978).

Øvelse sigter mod at kunne noget

Laboratorietanken i LULAB – kriterier:

Det handler om didaktisk udvikling:

Projektet skal kunne ses som en del af en samlet vision om læreruddannelsen som centrum for didaktisk udvikling, særligt den del der relaterer til undervisning- og arbejdsformer.

Der beskrives en iterativ udvikling:

Der anlægges en eksperimenterende tilgang ved at ”noget” udvikles, designes/re-designes, afprøves/implementeres og systematisk dokumenteres /evalueres/ analyseres med anbefalinger til videreudvikling (ny iteration)

Der præsenteres en klar begrundelse:

Initiativet begrundes kort med reference til teori/forskning og/eller argumenter relateret til konteksten (behov, muligheder, udfordringer, krav). Det skal give mulighed for ”at gøre noget af det, vi ikke gør nu” inden for en bæredygtig ressourceramme

Det sker i samarbejde:

Det handler om læring, udvikling og ”øvebaner” for både læreruddannere og lærerstuderende Samarbejde mellem flere læreruddannere, og mellem læreruddannere og studerende, Samarbejde med andre interne og/eller eksterne aktører.

Der knyttes an til professionens praksis:

Der knyttes an til professionens praksis, som genstandsfelt i det der udvikles og/eller i samarbejde om udvikling.

TAK FOR I DAG 🖐️!